

Nr 186.

Av herr **Lindberg m. fl.**, om höjning av i förordningen om erkända arbetslöshetskassor stadgade högsta medgivna sammanlagda belopp av daghjälp och kristillägg, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition under femte huvudtiteln, punkterna (48) 7 och (49) 8, har departementschefen tagit upp frågan om högsta tillåtna daghjälpbelopp inklusive kristillägg inom arbetslöshetsförsäkringen. Detta belopp, f. n. kronor 7, ifrågasättes höjt.

Vidare meddelar departementschefen, att något förslag till höjning av kristillägget icke är att påräkna till innevarande års riksdag.

Av skäl, som nedan komma att utvecklas, betyder detta ståndpunkts-tagande, att någon förbättring av försäkringsförmånerna, hur nödvändiga de än äro, i praktiken icke skulle kunna ske inom rimlig tid. Sedan stora arbetarskaror under kriget i flera år underkompenserats för den allmänna prisstegringen och nu i ett par års tid tvingats acceptera löneökningsstopp, saknas möjlighet att genom ökad avgiftsuttagning nämnvärt öka understödsförmånerna, därest icke riksdagen samtidigt med höjningen av det belopp, som daghjälpens icke får överstiga, också beslutar en höjning av kristillägget. Det är oss bekant, att De erkända arbetslöshetskassornas samorganisation har begärt, dels att förvaltningsbidraget skulle höjas för kompensering av penningvärdets fall och dels att kristillägget skulle ersättas med ett grundstatsbidrag av 4 kronor. I särskild utredning, som omnämnes i propositionen, har ifrågasatts, att förvaltningsbidraget skulle närmare utredas, innan definitivt förslag till höjningen framlägges, under det att kristillägget skulle omformas till ett grundstatsbidrag av kronor 3, varigenom man finge en höjning av nuvarande kristillägg med kronor 2: 25.

För det närvarande ha en stor del kassor ett daghjälpbelopp av kronor 5: 25, vilket med kristillägget blir kronor 6. En del kassor tillämpa ett belopp av kronor 6: 25 per dag och äro då med nuvarande kristillägg uppe i maximisumman kronor 7 per dag. Det har ansetts nödvändigt att höja denna maximigräns ganska avsevärt, om det för kassamedlemmarna skall vara möjligt att under arbetslöshet försörja sig utan att samtidigt behöva anlita andra samhällets hjälpformer. Ur samhällelig synpunkt måste det vara angeläget, att hjälpformerna så ordnas, att endast en hjälpform behöves anlitas vid varje tidpunkt. Det måste vidare vara ett starkt intresse allt fortfarande, att de sämst lottade erhålla det kraftigaste stödet från samhällets sida. Skulle nu enbart den medgivna gränsen höjas, har man visserligen genomfört en önskvärd reform, men en reform som till sina verkningar blir sådan, att endast ett litet fåtal av de försäkrade kunna begagna

sig av den tilltänkta förmån, som höjningen utgör. Samtliga de kassor, som icke nu kunna betala ut högsta understödet, ha naturligen ingen som helst möjlighet att utan ökning av de försäkrades bördor höja understödet till närheten av ett nytt maximibelopp. En sådan höjning kan nämligen icke ske utan mycket kraftig höjning av avgifterna, och sådan höjning kunna medlemmarna ofta icke bära.

Det statsfinansiella läget har fått utgöra motivet för att icke vidtaga några åtgärder i förbättrande syfte. Det kan ifrågasättas, om icke det finansiella läget blir ännu sämre den dag man av omständigheterna tvingas vidtaga åtgärder i den riktning, som äskats. Inträffar en mera omfattande arbetslöshet, vartill tendenser icke saknas, måste staten likväl ingripa och öka stödet till de försäkrade, som genom avgiftsbetalning sökt skapa sig ett skydd, vilket dock för närvarande är otillräckligt. Ett starkt inkomstbortfall för de arbetande massorna måste nämligen betyda minskad köpkraft med de svåra följder i form av bl. a. ökad arbetslöshet detta medför för hela samhället, och därför måste i tid åtgärder vidtagas, som i största möjliga omfattning eliminera följderna av en omfattande arbetslöshet. Skola under den första arbetslöshetstiden andra statens eller kommunernas hjälporgan träda emellan även för de försäkrade, komma utgifterna härför säkerligen att överstiga det belopp som en höjning av kristillägget med kronor 2: 25 skulle innebära.

Med den högst ofullständiga reform, som departementschefen antyder, skulle resultatet bli, att de kassor, som kunna använda sig av det högre maximibeloppet, finge räkna med ett högre belopp i statsbidrag än nu för de understödsdagar, som överstiga 3 per årsmedlem. Kassen själv måste visserligen också tåla en ökning av sina omkostnader, varför kassornas egna prestationer stegras. De kassor åter, som icke tåla sådan ökad belastning, komma i ett prekärt läge. De kunna icke för sina medlemmar tillgodogöra sig den föreslagna reformen och få icke något större statsbidrag. Många av dessa kassor uttaga redan avgifter, som belöpa sig till 1 krona 25 öre—1 krona 50 öre per vecka. Var och en förstår, att det är svårt att i tider av lönestopp och höga levnadsomkostnader taga ut några nämnvärt större avgifter, möjligen ett belopp som fordras för en höjning av daghjälp med 25 eller 50 öre, men detta förslår ej långt.

Vi få därför föreslå, att kristillägget till de erkända arbetslöshetskassorna höjes med 2 kronor 25 öre och omvandlas till ett grundstatsbidrag, samtidigt som det belopp, som daghjälp från erkänd kassa (inkl. kristillägg eller grundstatsbidrag) ej må överskrida, höjes från 7 kronor om dagen till 10 kronor.

Då den reform, som ovan ifrågasatts, icke lämpligen kan genomföras i kassorna förrän tidigast fr. o. m. den 1 januari 1951, skulle, om man samtidigt föreskrev, att statsbidrag å de förhöjda försäkringsförmånerna ej

får utbetalas till kassorna förrän efter den 1 juli 1951, någon ökning av statsutgifterna ej behöva beräknas för budgetåret 1950/51.

Då nu över en miljon medborgare för sin egen och sin familjs försörjning vid arbetslöshet sätta sin tillit till den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen och då effektiva understöd icke endast hjälpa dem utan också hjälpa samhället genom att hålla sysselsättningen hög, bör den föreslagna reformen till försäkringens effektivisering genomföras genom beslut av detta års riksdag. Det kan vara missriktad sparsamhet att vänta, om man säkert vet, att reformen under alla förhållanden måste vidtagas.

På grund av vad ovan framhållits hemställes,

att riksdagen ville besluta,

dels att från och med den 1 januari 1951 höja det i förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor stadgade högsta medgivna sammanlagda beloppet av daghjälp och kristillägg till tio (10) kronor,

dels att från och med nämnda dag höja kristillägget med 2 kronor 25 öre och samtidigt ändra dess namn till grundstatsbidrag, dock att detta förhöjda statsbidrag må utbetalas till de erkända arbetslöshetskassorna tidigast den 1 juli 1951.

Stockholm den 25 januari 1950.

Carl Lindberg.

G. E. Holm.

Gösta Netzén.

Jerker Svensson.

Hans Gustafsson.

Emil Malmberg
i Stockholm.

Sture Henriksson.

Eskil Eriksson.
